

VERLAŠEVIĆEVE KAPIJE BOSNE

Piše: Hilmo Neimarlija

U godinama pred agresiju na Bosnu i bošnjački narod istraživao je Mensur Verlašević elemente koji obilježavaju jedno posebno područje u estetskim prisutnostima Bosne. To su stare kapije, izrezbarena vrata, halke, mandali, katanci, kvake. Oblike što omeđuju područje prijelaza iz svijeta profane vanjske svakidašnjice u unutarnji svijet bošnjačkih avlija, kuća i džamijskih harema Verlašević je otkrio kako u njihovoj likovnoj izražajnosti tako i u njihovoj unutarnjoj funkciji.

Verlaševićeve kapije su akti preobrazbe prozaičke svijesti u intimnu duševnost, svjedočanstva mističke dubine trenutačnog svijeta u kojem se razdvajaju i spajaju svijet napolju i svijet unutra. Dobrota Bosne ne skriva se iza labirinata i šifriranih sjećanja; plemenitost Bosne je iza izrezbarenih vrata pred kojima se izuva obuća da bi se moglo ući unutra. Ta vrata sa vanjskim halkama i unutarnjim kvakama nisu, dakle, međumjesto; ona su punovažno tlo vlastitog smisla, mjesto na kojem vladaju posebni zakoni govora i šutnje, stranica na svakom putu bošnjačke osjećajnosti, svijesti kulture.

Svirepost i željezna strogost snaga uništenja, koje su se u međuvremenu ustremile na Bosnu i sve bošnjačko, uvjetovale su Verlaševićovo napuštanje mirnog istraživanja drevnih kapija Bosne i njegovo okretanje oblicima u kojima je unutarnja arhitektonika Bosne dobila svoje najsnažnije izraze. Njegovi prvi crteži, «Bosni s ljubavlju», nastali su gotovo kao dnevni dokumenti bosanskih monumenata. Sa odmicanjem vremena i opasnosti razvijala su se smirenija i utoliko sigurnija Verlaševićeva likovna svjedočenja o neuništivosti halki i kvaka što čuvaju nepotrošene snove nezagašene ljubavi Bosne.